

MUOTOILTU HUOMINEN

Suomalaisen muotoilun tulevaisuus ja kansain- välistyminen

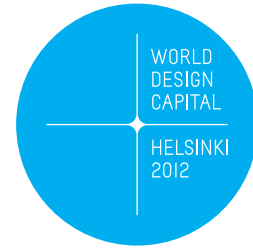
- 3..... Suomi on vuonna 2030 hyvin muotoiltu maa
- 4..... Nykyisyys on tulevaisuuden pullonkaula
- 5..... Näkökulma / Marleen Stikker:
Muotoilun tulevaisuus löytyy
avoimuuden kulttuurista
- 5..... Näkökulma / Jan R. Stavik:
Muotoiluun sijoittamalla
teollisuus lähtee uuteen lentoon
- 7..... Toisenlaisen tulevaisuuden neljä sysäystä
- 8..... I. Rohkea tulevaisuuslupaus
- 8..... I.I. Korvaamaton lisäarvo
- 9..... II. Julkinen sektori kokeiluympäristönä
- 10..... III. Kokeileva projektirahoitus
- 10..... IV. Paikkojen uudelleenmäärittely
- 11..... IV.I. Notkea kansainvälisyys
- 12..... IV.II. Pohjoismainen pelitila
- 13..... IV.III. Vikkelät paikallisalueet
- 14..... Lopuksi: Näin ajatukset syntyivät

Kesäkuussa 2012
valtion muotoilutoimi-
kunta ja ajatushautomo
Demos Helsinki kokosi-
vat 120 pohjoismaista
muotoilun asiantuntijaa
päiväksi Design Round
Table -tapaamiseen
piirtämään kuvan muo-
toilun suunnasta.

Taiteen keskus
Centralkommissionen för konst
Arts Council of Finland

Valtion muotoilutoimikunta
Statens formgivningskommission
National Council for Design

Suomi on vuonna 2030 hyvin muotoiltu maa

Valtion muotoilutoimikunta ja Demos Helsinki

Demos Helsinki: Outi Kuittinen, Tommi Laitio,
Juha Leppänen, Maria Ritola, Anna Vanninen ja Simo Vassinen

Valtion muotoilutoimikunta: Päivi Bergroth (pj),
Kristian Keinänen, Ari Känkänen ja Hannu Kähönen

Taiteen keskus: Saara Rautio ja Kirsi Väkiparta

Valokuvat: Joonas Antikainen

Kuvitus: Merijn Hos

Graafinen suunnittelu: TSTO

Käännöstyö: Simo Vassinen

Kiitämme tuesta: Pohjoismainen kulttuurirahasto,
opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Artek

Design Round Table on osa World Design
Capital Helsinki 2012 -vuoden virallista ohjelmaa.

Design Round Table Report, jonka tekijät ovat Demos Helsinki
ja Valtion muotoilutoimikunta, on lisensoitu Creative Commons
Nimeä-Epäkaupallinen-Tarttuva 3.0 Muokkaamaton -lisenssillä.

Vuonna 2030 puolet suomalaisesta muotoilusta on palveluiden ja kokemusten suunnittelua. Suomalainen muotoilu ja suomalaiset muotoilijat tekevät elämästä onnellisempaa, helpompaa ja kestävämpää. Tämä rohkea lupaus on kansainvälisesti tunnettu. Suomalainen muotoilu parantaa julkisia palveluita ja on kannattavan liiketoiminnan moottori.

Muotoilu ja muotoilijat ovat merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa. Muotoilijat työskentelevät yhdessä ihmisten kanssa ja hyödyntävät ajankohtaista tietoa suunnittelussa. He auttavat ihmisiä, ryhmiä ja yrityksiä muokkaamaan kullekin parhaiten sopivia ratkaisuja.

Vuonna 2030 Suomi on kuuluisa siitä, että julkisissa projekteissa suunnataan kaksi prosenttia muotoiluun. Valtio ja kunnat rahoittavat ohjelmia, joissa muotoilijat ovat ratkaisemassa hyvinvoinnin ongelmia osana organisaatioita. Sekä suuret että pienet yritykset osaavat ostaa muotoilua ja ymmärtävät sen merkityksen.

Julkinen valta tukee muotoilijavetoista kansainvälistymistä ja tiivistä pohjoismaista yhteistyötä. Muotoilijat rakentavat itselleen verkostoja ja markkinoita notkeasti yli kansallisten rajojen ja ohi pääkaupunkiseutujen. Ver-

kostomainen yhteistyötapa nopeuttaa kansainvälistymistä. Suomessa ja kohdemaissa toimivat agentit avustavat muotoilijoita löytämään yhteistyökumppaneita, jakeluteitä ja uusia asiakkaita. Pohjoismaiset muotoilijat testaavat ratkaisujaan Pohjoismaissa ennen globaalia lanseerausta. Julkisen sektorin haasteita ratkaistaan pohjoismaisissa kokoonpanoissa.

Vuonna 2030 muotoilijat ovat arvostettuja ongelmanratkaisijoita ja uuden synnyttäjiä, joiden kanssa halutaan tehdä töitä. He liikkuvat sujuvasti taiteen, tieteen, hallinnon ja liiketoiminnan kentillä.

Muotoilun arvosta kertoo, että sitä opetetaan jo peruskoulussa. Alan ammattikoulutuksessa korostuvat käsitöläisyyteen kuuluva taitojen jatkuva harjaannuttaminen sekä systeeminen ymmärrys. Vanhemmat muotoilijat tukevat nuorempia erilaisissa mentorointi- ja residenssiohjelmissa. Muotoilijakoulutuksessa muotoilijat oppivat sekä liiketoiminnan perusteita että tulkitsemaan ja muokkaamaan kuluttajakulttuuria.

Uuden koulutuksen myötä muotoilijat ovat arvostettuja asiantuntijoita ja haluttuja jäseniä yritysten johtoon, johtoryhmiin ja hallituksiin.

Nykyisyys on tulevaisuuden pullonkaula

Design Round Tablen osallistajat olivat hyvin tietoisia siitä, että monien nykyisten toimintatapojen on pakko muuttua, jotta kaikki edellisessä luvussa kuvattu olisi totta vuonna 2030.

Aloitetaan raaka-aineista. Olemme ensimmäistä kertaa sataan vuoteen tilanteessa, jossa perusraaka-aineiden maailmanmarkkinahinta nousee samalla kun ostovoima hyyytyy. Taloutemme on perustunut viimeiset sata vuotta ajatukselle, että perusraaka-aineiden hinta laskee tehostamisen tuloksena muutamalla prosentilla joka vuosi. Näin ei enää ole.

Maapallon öljyvarojen huippu on arvioista riippuen lähellä tai se on jo ohitettu. Kun raakaöljyn tuotantomäärät alkavat laskea ja hinta nousta, tuotantotapoja on pakko muuttaa. Nykyisillä tuotantotavoilla kalliimpi öljy tarkoittaa kalliimpaa asumista, vapaa-aikaa, ruokaa ja liikkumista.

Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen leikata ilmastopäästöjään vuoteen 2050 mennessä 80–95 prosentilla. Maapallon lämpeneminen ja siitä seuraavat luonnonkatastrofit pakottavat meidät muuttamaan elämäntapojamme. Riittävän suurta muutosta ei saavuteta kestäkäskeilla ja ekotuotteilla. Kestävä tulevaisuus edellyttää toista tapaa elää.

Resurssien lisäksi myös väestön muuttuu. Vuonna 2030 joka kolmas suomalainen on yli 65-vuotias, ja jokaisesta sataa työkäistä kohden on 73 huollettavaa. Samaan aikaan eurooppalaisilla on automatisoitumisen tuloksena enemmän vapaa-aikaa kuin koskaan, ja he ovat koulutempia kuin koskaan.

Kulutusyhteiskunta on opettanut ihmiset vaatimaan parempaa ja mielekkäämpää. Maahanmuuton ja liikkuvuuden tuloksena maut ja elämäntavat eriytyvät entisestään. Peruskansalaista tai -kuluttajaa ei enää ole. Tulevaisuuden suurin muotoiluhaaste on, miten yhä erilaisempien ihmisten merkityksellinen ja onnellinen elämä toteutetaan nykyistä pienemmällä luonnonvarojen kulutuksella. Haaste on valtava Pohjoismaissa, jotka kuluttavat 5–8 kertaa enemmän luonnonvaroja kuin niillä väkilukuun ja maapallon kantokykyyn suhteutettuna olisi varaa.

Vaikka käsitys muutoksen tarpeesta on jaettu ja tulevaisuuskuva on varsin yhtenäinen, toisenlaisen tulevaisuuden rakentamiseen liittyvät aina samat ongelmat. Silta nykyisen ja tulevan välillä on monimutkainen rakentaa. Sillalle on kuitenkin pikaisesti tarvetta.

Näkökulma / Marleen Stikker: Muotoilun tulevaisuus löytyy avoimuuden kulttuurista

Hollantilainen Marleen Stikker esitteli Design Round Tablen luenossaan radikaalin näkemyksen tulevaisuudesta. Stikker on Alankomaiden johtavia muotoilun ja teknologian tulevaisuuden ajattelijoita.

Hän oli luomassa maan ensimmäistä virtuaalista yhteisöä Digital Cityä vuonna 1994. Samana vuonna hän perusti kokeellisen kulttuurin, teknologian ja muotoilun Waag Societyn, joka on nykyään muun muassa kolmiulotteisen tulostuksen ja avoimen suunnittelun suunnannäyttäjää.

”Taiteen tukeminen on erittäin tärkeää myös muotoilun kannalta. Minulle taide tarkoittaa luovien alojen tutkimustyötä. Muotoilun tai taiteen ei silti tulisi nojata vain julkiseen rahoitukseen. Sen sijaan markkinatalouden ansaintamallit on muutettava kokonaan.

Järjestäytymisen malli on otettava internetistä. Hakkereiden alun perin käynnistämä avoimen tiedon jakaminen verkossa on muuttanut tiedon jakamisen ja avoimuuden periaatteita, ja malli on laajenemassa vähitellen kohti konkreettisten tavaroiden avoimuutta.

Tulevaisuudessa myös materiaallinen tuotanto voidaan pilkkoa ja hajottaa yksilöiden väliseksi verkostoiksi. Tämän tekevät mahdolliseksi avoin suunnittelu ja esimerkiksi 3D-tulostus, joka tulee mullistamaan koko tuotannon ja tuotekehittelyn järjestelmän. Samalla, kun kuka tahansa voi olla muotoilija, myös ammatimuotoilijat pääsevät entistä varhaisemmassa vaiheessa mukaan tuotantoon ja ulottavat tekemisensä laajemmalle.

Luonnonresurssien huvetessa ja ekosysteemin kantokyvyn lähestyessä rajojaan koko taloudellisen järjestelmän on muututtava, ja muotoilijat ja suunnittelijat voivat kantaa siinä kortensa kekoon.

Ratkaisut ovat vaihdantatalous, kehdestä kehtoon -ajatteluun perustuva tuotanto ja uudenlainen kulutuskäyttäytyminen. Suunnittelijat ovat vastuullisessa asemassa luodessaan kuluttajille tarpeita uusilla, suunnittelemissaan tuotteilla. Jokaisen suunnittelijan pitäisi lakata tekemästä parhaansa tuotteen ja sitä valmistavan yrityksen eteen, ja mietittävä sen sijaan, miten voisi tehdä parhaansa yhteiskunnan eteen. Muotoilijat voivat myös edistää tätä ajattelua tuotanto- ja valtarakenteista käsin. Se on vaikeaa, mutta tarpeellista.”

Näkökulma / Jan R. Stavik: Muotoiluun sijoittamalla teollisuus lähtee uuteen lentoon

Norwegian Design Councilin toimitusjohtaja Jan R. Stavik kertoi Design Round Tablessa, miten muotoilun merkitystä ja rahoitusta on onnistuttu kasvattamaan kovan teollisuuden maassa.

”Muotoilijoiden pitäisi tulla ulos kuplastaan ja opetella puhumaan sekä markkinoiden kieltä että ymmärtämään sen toimintatapoja. Vasta sitten he pystyvät toteuttamaan muotoilun laajempaa palvelulupausta; suunnittelemaan kestävämpää tuotantoa ja tuotteita sekä ratkaisemaan designin keinoin ihmisten hyvinvoinnin ja onnellisuuden tiellä olevia ongelmia.

Päättäjät on vakuutettava siitä, että muotoiluvetoiset yritykset ovat muita tuotteliaampia. Norjassa muotoiluvetoisten yritysten kesken tehdyssä tutkimuksessa 64 prosenttia vastaajista koki, että muotoilu on parantanut niiden kilpailukykyä, 48 prosentin markkinaosuus oli kasvanut ja 44 prosentilla tuotannon kannattavuus oli kasvanut. Kolmannes kertoi myös kertoi löytäneensä uusia markkinoita.

Näillä argumenteilla meidän on helppo perustella, miksi muotoilijoiden työn edistämiseen tulisi saada rahoitusta. Kysymme päättäjiltä, eikö nimenomaan innovointi ole yksi norjalaisen teollisuuden haaste ja osoitimme, että muotoiluun ja suunnitteluun sijoittamalla teollisuus lähtee uuteen lentoon.

Ero Suomeen on siinä, että norjalaiset muotoilijat ovat suurilta osin teollisia muotoilijoita. Muotisuunnittelijoita tai taiteilijoiksi itsensä luokittelevia muotoilijoita on hyvin vähän. Olin yllätynyt siitä, kuinka taidevoittoinen ammattikunta täällä [Suomessa] onkaan. Nykyisessäkin tilanteessa meidän on haastavaa vakuuttaa yritys- ja bisnesihmiset siitä, että muotoilun painottaminen tuotannossa on kannattavaa. Jos alkaisimme puhua taiteesta tai sen merkityksestä, meitä ei ymmärrettäisi lainkaan.

Totuus kuitenkin on, että ilman kilpailukykyisiä markkinoita muotoilun laajaa lupausta ei voida toteuttaa.”

IN 2030

EDUCATION

DESIGN AS AN APPROACH IN ALL OTHER SUBJECTS

REVIVAL OF CRAFT

EDUCATING TOP LEVEL DESIGN ELECTRONICS

WORK AND EDUCATION MIXED

DESIGN IS TALKED

-SUSTAINABILITY

-SINCE THERE WILL BE A HIGHER LACK OF RESOURCES

A MORE INSTRUMENTAL AND PROGRAMMATIC USE OF THE TERM DESIGN

HOW DESIGN IS TALKED ABOUT IN 2030?

WORLD UNIVERSITY OF DESIGN

DESIGN AS SECOND PROFESSION IN SOME

NEW CRAFT

NEW SPECIALIZATION IN INDUSTRIAL DESIGN

STARTS PRIMARY SCHOOL

MONEY

DESIGN IS COMMON PART OF EVERYDAY LIFE (NOT WORK)

MONEY ISSUE 2030 LESS IS MORE

DESIGN IS THE ISSUE, NOT THE MONEY

MORE EXCHANGE OF RESOURCES THAN MONEY?

PROFESSION

NATURAL KNOWLEDGE

REFERENCE POINT

YOUR DESIGN AS REFERENCE OF PROFESSIONAL DESIGNER COUNTRY

EXPERIENCE

DATE DATES TODAY COMPANIES EVEN SMALLER USE

COMPANIES THAT WANT TO INNOVATE AND BE RESPONSIBLE

EDUCATION

SOCIETY

What design means to society PRODUCTION DESIGN TOWNS TO COMMUNITIES

What design means to society DESIGNER AS A PROFESSIONAL DESIGNER (vs. SUSTAINABILITY)

What design means to society DESIGNER AS A PROFESSIONAL DESIGNER (vs. SUSTAINABILITY)

What design means to society DESIGNER AS A PROFESSIONAL DESIGNER (vs. SUSTAINABILITY)

What design means to society DESIGNER AS A PROFESSIONAL DESIGNER (vs. SUSTAINABILITY)

Toisenlaisen tulevaisuuden neljä sysäystä

Design Round Tablen keskustelut tekivät selväksi, että muotoilun ammattilaiset toivovat toisenlaista, parempaa tulevaisuutta. Muutos ei kuitenkaan ole helppoa.

Muutos pakottaa ihmiset ja organisaatiot asemoimaan itseään uudelleen. Tottumukset näyttäytyvät voimakkaampina kuin jopa vääjäämättömiksi tunnistetut trendit. Nykyisyyden edustajat ovat aina tulevaisuuden ihmisiä äänekkäämpiä. Kysymys on myös rahasta ja valasta. Muutos tarkoittaa uutta vallan- ja rahanjakoa.

Kuitenkin on selvää, että jos muotoilun ammattilaiset eivät osallistu tulevaisuuden rakentamiseen, joku tekee sen heidän puolestaan. Merkit muutoksen käynnistymisestä ovat jo näkyvissä. Yrityksissä säästetään karsimalla kaikki ylimääräinen pois. Talouskriisin keskellä hallitukset miettivät tuotekehitys- ja vienninedistämisrahoja sekä

kulttuurin tukia tarkemmin. Useissa maissa taidehallintoa rukataan uusiksi. Alankomaissa muotoilun sektori-instituutti yhdistettiin juuri arkkitehtuurin ja mediakulttuurin kanssa luovan talouden keskuksiksi. Esimerkiksi Suomessa ja Tanskassa uudistetaan kansallista muotoiluohjelmaa. Suomessa muotoilupääkaupunkivuoden on luvattu rakentavan parempaa kaupunkia ja istuttavan juuria uudelle kasvulle. Muotoilulla on todellinen näytön paikka.

Sekä hyvinvoinnissa että kestäväen yhteiskunnan rakentamisessa pelkkä viilaaminen ei riitä. Myöskään muotoilun kenttä ei muutu hetkessä palvelu- ja käyttäjälähtöiseksi. Kaikissa näissä kysymyksissä tarvitaan harppauksenomaisia muutoksia.

Design Round Tablen osallistajat kirjasiivat neljä tapaa sysätä muotoilun muutos kovempaan vauhtiin.

I. Rohkea tulevaisuuslupaus

Helsingin designpääkaupunkivuoden teemana on muotoilun yhteiskunnallisen merkityksen vahvistaminen ja muotoilun sitominen tiiviimmäksi osaksi yhteiskuntaa. Sen toteuttaminen vaatii muotoilulta ja muotoilijoilta selkeämpää ja rohkeampaa puhetta siitä, mitä muotoilulla saadaan aikaan. Muotoilijoiden on uskallettava sanoa ääneen, että heidän työnsä rakentaa parempaa yhteiskuntaa ja parempaa elämää. Muotoilu tarvitsee selkeän arvolupauksen, joka yhdistää kaupallisen, yhteiskunnallisen ja taiteellisen ulottuvuuden.

Jos muotoilu sidotaan vahvasti osaksi yhteiskunnallista ongelmanratkaisua, sen merkitys kasvaa niin taiteen, liike-elämän kuin politiikankin kentällä. Siihen, miten muotoilusta puhutaan sen ammattikunnan ulkopuolella, voidaan vaikuttaa myös perehdyttämällä päättäjiä ja yritysten johtohenkilöitä muotoilun käytäntöihin. Tässä jo käynnistetty DesignROI-projekti (return on investment) on erinomainen alku.

Muotoilijoiden on kyettävä avaamaan ammattinsa käytäntöjä siten, että asiakkaat ymmärtävät, mikä on muotoilijoiden ydinosaamista.

Ota oppia: Aalto-yliopiston poikkitieteellisen DesignROI -projektin tutkimus lisää ymmärrystä muotoilun vaikuttavuudesta.

Round Tablen osallistujat toivoivatkin, että seuraavilla kerroilla vastaaviin tapahtumiin kutsutaan laajemmin myös mahdollisia yhteistyökumppaneita muotoilupiirien ulkopuolelta.

Muotoilualan ammattilaisten on löydettävä keinot ja työkalut keskustella hedelmällisemmin kenttää ympäröivien tahojen kanssa. Teknologisten, sosiaalisten, taloudellisten ja ekologisten järjestelmien syvälisempi ymmärtäminen auttaisi viemään designia kaikille elämäneläville. Tässä ammattiliitot, osaamiskeskukset, taidelaitokset ja alan oppi-

Tuumasta toimeen: Valtion muotoilutoimikunta, TEM, OKM, AaltoES, Tekes: Järjestä enemmän tapaamisia alan ulkopuolisten yritysten ja yhteisöjen kanssa.

laitokset voivat olla sysäjiä, kouluttajia ja edesauttajia.

Tarvitaan myös alan sisäistä itsekritiikkiä ja kehityshalukkuutta. Design Round Tablessa muotoilun kenttää verrattiin useissa puheenvuoroissa tie-teeseen ja taiteeseen: Mitä nämä alat olisivat ilman itse- ja vertaiskritiikkiä? Oman työn ja oman alan aseman jatkuva arviointi on avain myös jatkuvaan kehittymiseen.

Muotoilijoiden ammatti-identiteetti tulee teknologian kehittymisen myötä kohtaamaan saman turbulenssin kuin missä esimerkiksi media-alan ammattilaiset ovat nyt. Kun tavaroiden valmistus muuttuu entistä halvemmaksi, helpommaksi ja hajautuneemmaksi uusien tuotantoteknologioiden sen mahdollistaessa, muotoilijan on löydettävä ammatti-identiteettinsä siitä, mikä on hänen asemansa uudessa, laaja-alaisemmassa muotoilun ammattilaisten verkostossa. Muotoilun kenttää tuleekin laajentaa käsittämään muotoilijoiden lisäksi muotoiluosaamisen myyjät, markkinoijat, managerit ja agentit.

Tuumasta toimeen: Ornamo, Taito ry, Sisustusarkkitehdit SIO ry, Teolliset muotoilijat TKO, Suomen arkkitehtuuriliitto SAFA sekä rahoittajat Tekes, Finpro, taidetoimikunnat, Suomen muotoilusäätiö, Svenska Kulturfonden: Uudista rahoitusta vastaamaan laajempaa käsitystä muotoilusta.

I.I. Korvaamaton lisäarvo

Se, että muotoilijat oppivat kiteyttämään alansa arvon ja markkinoimaan sitä ymmärrettävästi kaikille tuotannon aloille, ei palvele ainoastaan heitä itseään. Kun energian ja raaka-aineiden saatavuus heikkenee ja hinnat nousevat, moni tuotannon ala kohtaa tilanteen, jossa arvoketju on järjesteltävä uudelleen tai jopa koko liikeidea muokattava uusiksi. Ratkaisu voi löytyä palvelutuotannosta ja erityisesti palveluiden uudelleen ymmärtämisestä palvelumuotoilun periaatteiden pohjalta.

Uudenlainen yhteistyö on aloitettava ajoissa. Muotoilijoiden on päästävä mukaan tuotantoprosesseihin entistä varhaisemmassa vaiheessa, jotta heidän panoksellaan olisi todella merkitystä. Ne yritykset, jotka lähtevät miettimään tuotteidensa ja palveluidensa konsepteja puhtaalta pöydältä, ajoissa ja riittävän resurssein muotoilijoiden ja suunnittelijoiden kanssa, saattavat saada huomattavan kilpailuedun verrattuna niihin yrityksiin, jotka hakevat uusia suuntia vasta, kun se on reaktio ei-toivottuun tilinpäätökseen.

Mainio esimerkki tästä on Kone, jonka käyttäjäymmärryksestä lähtevä suunnittelu ja arvolupauksen radikaali uudistus on nostanut tuotteet aivan omaan arvoonsa. Koneen muotoilujohtaja Anne Stenros valotti Design Round Tablessa suuryrityksen työllistämislogiikkaa:

Tuumasta toimeen: Aalto-yliopisto, LAMK, Tekes, ELY-keskukset, Design Forum Finland, Musta Design, Muova, FinnMob, AaltoES: Kouluta muotoilijoita asiakkaiden tarpeista ja toiminta-alueista.

Ota oppia: Käyttäjälähtöinen ajattelu ja muotoilu voi tarjota yrityksille merkittävän kilpailuedun. Se näkyy esimerkiksi Koneen menestyksessä.

Hänen mukaansa esimerkiksi Kone on valtavan riippuvainen pienistä, tarkan markkina-alueen yrityksistä, joilla on erikoistunut osaaminen.

Tuumasta toimeen: Designpromoottorit: Opeta muotoilijoita puhumaan muotoilun tuottamasta arvosta.

Muotoiluvetoisten yritysten elinvoimaisuudesta on yhä enemmän todistusaineistoa. Kannustavat esimerkit on siksi dokumentoitava huolella. Todistusaineiston rakentamisessa muotoilijat kenties tarvitsevat myös muiden ammattilaisten apua.

II. Julkinen sektori kokelluuympäristönä

Julkinen sektori voi vauhdittaa muotoilun integroimista merkittävämmäksi osaksi yhteiskuntaa tarjoamalla julkiset palvelut ja organisaatiot uudenlaisten ratkaisujen testiympäristöiksi. Design Round Tablen osallistujilla oli vahva usko siihen, että muotoilija verovirastossa tai sosiaalipalveluissa olisi tie paremmin toimiviin palveluihin.

Käytännön esimerkkejä julkisesta vallasta muutoksen vipuvartena löytyy maailmalta useita. Roomassa luotiin luomuruokamarkkinat kouluruokahankintojen ympärille, ja Yhdysvalloissa lähituotantoa vauhditettiin muun muassa Valkoisen talon ja Yhdysvaltain armeijan hankinnoilla. Ruotsissa on myös hyviä esimerkkejä julkisen vallan ja designin yhteistyöstä. Helsingissä muotoilupääkaupunkihanke on ollut merkittävä harppaus muotoilun kentän ja julkisen vallan yhteistyössä. Esimerkiksi Helsingin sosiaalivirasto ja Lahden kaupunki ovat yhdessä Sitran kanssa palkanneet muotoilijoita osaksi organisaatioitaan. Nyt onkin huolehdittava, että vauhti pysyy yllä ja että valtio ja kunnat tarjoavat muotoilijoille yhteiskunnallisesti merkittäviä haasteita ratkaistavaksi. Julkisen sektorin lähivuosien muutospaineet ovat muotoilulle iso liiketoimintamahdollisuus.

Ota oppia: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto, Lahden kaupunki ja Sitra ovat palkanneet muotoilijoita osaksi organisaatiotaan.

Ota oppia: Valtion rohkea muutokseen osallistuminen ei ole hyväntekeväisyyttä. Roomassa luotiin luomuruokamarkkinat kouluruokahankintojen ympärille ja Yhdysvalloissa armeija ja Valkoinen Talo suosivat lähituotantoa.

misen muodostamalle haasteelliselle yhdistelmälle. Palvelumuotoilija osaa kehittyessä toimia siltana käyttäjälähtöisyyden ja helppokäyttöisyyden sekä suoraviivaisia ratkaisuja painottavan insinööri- ja virkamiesajattelun välillä.

Tietyillä aloilla muotoilijoiden käyttäminen suunnittelutyössä voi vaatia kokonaan näkökulman muutosta siihen, miten palvelut ja niiden käyttö käsitetään. Parhaimmillaan muotoilu auttaa myös löytämään ensioletusten takaa todellisen ratkaistavan ongelman. Valtio voisi olla osaltaan raivaamassa tilaa uudelle ymmärrykselle palvelumuotoilusta tukemalla prototyyppejä, joiden tehtävänantoa ei sidottaisi vanhoilla ”hyväksi havaituilla” toimintatavoilla.

Tuumasta toimeen: Kunnat, sairaanhoitopiirit, asuntosäätiöt: Tilaa prototyyppejä.

Avoimen suunnittelun periaatteita soveltamalla esimerkiksi julkiset tietojärjestelmähankkeet voitaisiin suunnitella kustannustehokkaammin kuin nyt. Suomen kokoisessa maassa ei ole montakaan tahoja, joka voisi yksin suunnitella ja rakentaa julkishallinnon tarvitsemia hankkeita ja palveluita koko laajuudessaan. Pilkkomalla ja avaamalla suunnitteluprosessia työ saataisiin tehokkaammin hajautettua usealle pienelle toimijalle kuitenkin niin, että hierarkia, hallinto tai organisointikulut eivät kasvaisi suhteettomiin mittoihin.

Yksi tapa vahvistaa julkisen sektorin muotoiluosaamista on ottaa oppia prosenttitaiteesta. Jo nyt monissa julkisissa rakennushankkeissa edellytetään tietyn prosenttiosuuden korvamerkitsemistä taiteelle. Prosenttitaide on kirjattu hallitusohjelmaan ja sen toteutumisen edistämiseksi suunnitellaan kannustimia. Miksei myös saavutettavuuden ja miellyttävän käyttäjäkokemuksen varmistavalle muotoilulle osoitettaisi omaa siivua julkisista projekteista? Muotoiluprosentin olisi levittävä erityisesti opetus-, sosiaali-, terveys- ja kulttuurisektoreille. Erinomainen esimerkki rakennus- ja palvelusuunnittelun ja muotoilun yhdistämisestä ja hajautetusta suunnittelusta on Asunto Oy Helsingin Loppukiri Arabianrannassa; senioritalo, jonka asukkaat olivat mukana kiinteistön suunnittelussa ja organisoivat itse talon yhteisöllisen toiminnan.

Tanskan Kööpenhaminassa ja Århusissa muotoilua ja taidetta on yhdistetty ihailtavasti julkisten tilojen suunnitteluun. Innostava esimerkki on Kööpenhaminan Nørrebron kaupungin osan liikennejärjestelyt. Uusilla, yksinkertaisillakin ratkaisuilla

Ota oppia: Nørrebro, yksi Kööpenhaminan autoliikenteen solmukohdista, suunniteltiin uudelleen asettaen kävelijät, pyöräilijät ja joukkoliikenne etusijalle.

epämääräiseksi ja turvattomaksi koettu alue heräsi uuteen eloon. Pienten luonnonresurssien Virossa taas julkinen valta on panostanut erityisesti sähköisten palveluiden kehitykseen. Maan geenipankki, internetiin pääsy ja e-palveluiden kattavuus ovat tästä hyviä esimerkkejä.

Ota oppia: Viro on panostanut erityisesti sähköisiin palveluihin. Esimerkkejä ovat maan geenipankki, internetiin pääsy ja sähköisten palveluiden kattavuus, sekä internetpuhelupalvelu Skype.

III. Kokeileva projektirahoitus

Jos muotoilun uudelleenajattelu otetaan tosissaan, on sen vaikutettava myös rahoitukseen. Mikä asema on julkisella rahoituksella ja apurahajärjestelmillä? Missä kulkee raja asiakkaan maksaman työn ja ulkopuolisen laitoksen rahoittaman työn välillä? Voiko taiteellisista lähtökohdista rahoitetusta muotoilutyöstä olla merkittävää liiketoiminnallista tai yhteiskunnallista hyötyä?

Design Round Tablen osallistajat kokivat, että rahoituksen tulisi olla toisaalta rohkeampaa ja toisaalta teemoitetumpaa. Kokemu-

sten mukaan henkilösidonnainen rahoitusmalli ei anna riittävästi sijaa uuden synnyttämiselle eikä toisaalta vahvista muotoilun yhteiskunnallista asemaa. Ratkaisuksi esitettiin esimerkiksi sitä, että ammattijärjestöt voisivat koota suunnittelijoita ja muotoilijoita kollektiiveiksi, jotka voisivat hakea rahoitusta yhdessä.

Muotoilussa on ratkaisujen tuottamisen lisäksi kyse myös luovuudesta ja uuden synnyttämisestä. Monet merkittävimmistä projekteista ovat olleet sellaisia, joita kukaan ei olisi edes osannut tilata. Siksi muotoilulle ja muotoilijoille kaivattiin

siemenrahoitusta, joka tarjoaisi mahdollisuuksia kokeilla, sukeltaa syvälle, luoda merkityksellisiä kumppanuuksia ja tarttua yhteiskunnan isoimpiin ongelmiin. Näin voidaan nivoa muotoilua syvemmälle yhteiskuntaan ja yksityiselle sektorille. Mitään uutta ei synny, jos vastaukset on aina tiedettävä etukäteen. Mutta jos vastauksia ei perättäisikään, kysymysten olisi oltava nykyistä vaikeampia. Kysymys on rahoituksen kahtalaisen roolin selventämisestä.

Rahoitusta kaivattiin myös muotoilijan omaa hanketta tukeviin rakenteisiin. Design-ammatt-

tilaisuuden käsitettä tulisi laajentaa koskemaan designosaamisen myyjiä, markkinoijia, managereita ja agentteja. Muotoilija voisi saada hankkeeseensa tukea markkinoinnin ja viestinnän hoitamiseksi. Tuki voisi olla rahallista, jolloin muotoilija voi palkata tarvittavan osaamisen, tai tuki voisi olla esimerkiksi Finpron, Tekesin tai Design Forum Finlandin avulla saatavaa suoraa apua ja osaamista viestintään ja markkinointiin.

Design Round Tablenn monet osallistajat kokivat rahoituksen hakemisen vaikeaksi rahoittajakentän monimuotoisuuden ja pirstaleisuuden vuoksi. Tapah- tumassa Ornamon edustajat ilmoittivat harkitsevansa rahoittajien tietojen keräämistä, jolloin muotoilija saisi tiedon kootusti yhdestä paikasta. Vastaava idea oli, että esimerkiksi Design Forum Finland toimisi solmukoh- tana, joka välittäisi muotoilijan rahoitushakemuksia sopiville ra- hoittajille.

Onnistuminen vaatii suunnittelijan ammattitaidon ymmärrystä alan ulkopuolisilta toimijoilta sekä rohkeutta alan ammattilaisilta. Ymmärryksen syntymistä edistettäisiin osallistujien mielestä esimerkiksi teemoittaisella projektirahoituksella, jolloin rahoituksen hakija joutuisi jo alkuvaiheessa miettimään työn tai projektin yhteiskun- nallisia vaikutuksia.

Tuumasta toimeen: Rahoittajat: Määrittele rahoituksen ehdot tavoitteiden, ei toimintatapojen, perusteella.

IV. Paikkojen uudelleenmäärittely

Yksi Design Round Tablen merkittävimmistä anneista liittyi tapaan, jolla ajattelemme paikoista. Olemme ajatusmalleiltamme yhä ju- missa maailmassa, jossa kansallisten rajojen ajatellaan määrittä- vän ihmisten toimintakentän ja yhteistyömahdollisuudet. Monien Design Round Tablen osallistujien mukaan jopa puhuminen kan- sainvälistymisestä kuulostaa jo vanhentuneelta. Nykyaikainen yh- teistyö paitsi laajenee, myös fragmentoituu entistä pienempien ja tarkempien tahojen väliseksi. Keskuksen ja reuna-alueiden ajatus muuttuu, kun yhteys ulkomaailmaan ei vaadi kiertämistä kansalli- sen keskuksen kautta.

Kansalliset, pysyvät kansainvälistämisen rakenteet nähtiin monin tavoin uutta yhteistyötä hidastavana kerroksena. Nykymaailmassa ja tulevaisuudessa muotoilijan työ on samanaikaisesti hyperlokaalia ja läpeensä globaalia. Muuttunut tilanne muuttaa erityisesti suhdet- tamme alueellisuuteen, pohjoismaisuuteen ja maailmanlaajisuuteen.

Suomen kokoisessa maassa muotoilijat tarvitsevat kansainvä- lisiä markkinoita turvatakseen työnsä ja toimeentulonsa. Laajempi

Tuumasta toimeen: Ornamo, SAFA, Taito ry, Sio ry, TKO ym. ammattijärjestöt, sekä rahoittajat: Tekes, Svenska Kulturfonden, Suomen muotoilusäätiö, ELY-keskukset, Sitra: Kokoa tietoa rahoituksesta ja auta hakemusten laatimisessa.

Muistilista maailman- valloitukseen

- ☒ Design Forum Finland: näyttely- ja muu promootiotoiminta, maabrändi
- ☒ Valtion muotoilutoimikunta: Apurahoja kansainvälistymiseen
- ☒ Ministeriöt: Muotoilupolitiikka
- ☒ Finpro: Vientituki
- ☒ Suurlähetystöt: Illallisia ja tapaamisia
- ☒ Kulttuuri-instituutit: Residenssit ja verkostojen rakentaminen
- ☒ Muotoilijoiden omat ammatilliset verkostot
- ☒ Ruohonjuuritason kollektiivit
- ☒ Yritysten palkkaamat edustajat
- ☒ Suunnittelijat itse
- ☒ Agentit
- ☒ Ornamo
- ☒ Kumppaniyritykset, kuten valmistajat
- ☒ Korkeakoulujen kansainväliset verkostot

markkina mahdollistaa myös niche-osaajien keskittymisen ja kehit- tymisen oman alansa erikoisosaajiksi sillä ehdolla, että muotoilijat ja heidän osaamistaan tarvitsevat asiakkaat maailmalla löytävät toi- sensa. Koko maailman kuulueessa mahdolliseen asiakaskuntaan pai- kalliset suhdannevaihtelut eivät kaada pienyrittäjän liiketoimintaa. Muotoilun myymiseksi ei riitä, että sen sanotaan olevan suomalaista.

IV.1. Notkea kansainvälisyys

Muotoilulle on jo olemassa monia väyliä ja apuvälineitä osaamisen viemiseksi ja markkinoiden laajentamiseksi ulkomaille. Työmahdol- lisuuksien ja markkinoiden ymmärryksen tulisi kuitenkin olla laajem- paa. Messuviennin lisäksi pienen volyymin yrittäjät työllistyisivät mainiosti tunnistessaan niche- markkinat globaalilla tasolla.

Uusien yhteistyömahdol- lisuuksien etsimistä ei toki voi sysätä vain alan ammattijärjestö- jen ja keskusjärjestöjen niskaan, vaan tarvitaan myös muotoilijoi- den omaa aloitteellisuutta. Tämä tarkoittaa perehtymistä markki- noinnin ja markkinointiviestin- nän perusteisiin.

Design Round Tablen kan- sainvälisiä yhteistyömahdol- lisuuksia kartoittavassa työ- ryhmässä eräs suomalainen muotoilija harmitteli, ettei tiedä avainhenkilöitä, joihin ottaa yh- teyttä ulkomailta esimerkiksi messumatkan yhteydessä. Hän sai sa- mantien neuvon eräältä ruotsalaiselta muotoiluammattilaiselta, joka selitti seikkaperäisesti, miten kannattaa olla yhteydessä oman maan- sa lähetystöön kohdemaassa ja pyytää kulttuuriasioista vastaa- vaa virkamiestä järjestämään illallistapaamisen tarpeellisten ihmisten kanssa.

Neuvo sai kiitollisen vas- taanoton kuulijoilta, sillä eri- tyisesti yksin tai pienissä ko- koonpanoissa töitä tekevilla muotoilijoilla ei ole varaa sijoit- ta

suuria summia työnsä markkinoimiseen. Tilanne todisti, kuinka omien kokemusten jakaminen vertaisten kanssa on erittäin tehokas keino vientiosaamisen levittämiseksi.

Myös epävirallisia verkostoja ja hiljaista tietoa tulee hyödyntää. Hyvä esimerkki on ruotsalaisen taideyliopiston Konstfackin japani- lainen työntekijä, josta on tullut tärkeä tietolähde Japaniin suuntau- tuvalle työlle. Hiljaista tietoa tällaisista resursseista voisikin välittää uusille muotoilijasukupolville esimerkiksi mentorointiohjelmilla. Jo nyt Aalto-yliopisto järjestää mentorointiohjelmia, jotka aukesivat hiljattain myös design-alojen opiskelijoille. Tällainen yhteistyö on äärimmäisen tärkeää, ja sitä tulee jatkaa ja laajentaa.

Alkeellista tiedonhankintaa ei ole ylitsepääsemätöntä opetella te- kemään itse. Design Round Tablessa esitettiin lukuisia puheenvuoroja myös siitä, että design-ammattilaisilla ei ole varaa odottaa kaikessa

apua ja pitää itseään vaikeiden markkinoiden uhrina. Nykypäivänä kuka tahansa ammatinharjoittaja ja yrittäjä joutuu ja oppii tarttumaan puhelimeen, etsimään oikeat kontaktit ja olemaan heihin yhteydessä. Notkean kansainvälisyyden sysääjäksi tunnistettiin rahoitus.

Nykyisellään apurahapäätös-ten hitaus kaataa matkojen taloudellisen taakan usein aluksi muotoilijan omille harteille. Joskus takautuva tuki saattaa jopa kaataa kansainvälisille messuille kutsun saavan muotoilijan mahdollisuuden, jos tällä ei ole varaa lentolippuihin. Tulevaisuuden malli voisi olla maakohtaisten Suomi-instituuttien ja vientikeskusten sijaan paikallisesti palkatut agentit sekä koti- että kohdemaissa. He voisivat avustaa oikeiden ihmisten kontaktoinnissa sekä järjestää jo kotimaassa muotoilijoille ja suunnittelijoille räätälöityjä, matalan kynnyksen markkinointi-, pr- ja tiedotuskursseja. Agentit voisi rahoittaa provisio-periaatteella, jolloin palkkio vastaisi heidän tarjoamaansa lisäarvoa muotoilun viennille.

Tapahtumassa kävi ilmi, että Venäjän markkinat koettiin vieraana ja hedelmättömänä maaperänä, vaikka maassa on vastaansanomatom

Tuumasta toimeen: työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö: Kokeile osan rahoituksesta ulkoistamista pienemmän ja notkeamman toimijan hallinnoitavaksi. Vaadi raportointia asetetuista sisällöllisistä tavoitteista.

rityö vähenee ja yhteydenoton kynnys madaltuu, kun pienten apurahojen myöntämisen sopimussuhde ei ole yksittäisen tekijän ja valtion

Ota oppia: Kennisland -think tank Alankomaissa hoiti rahoituksen operatiivisen tason.

Tuumasta toimeen: Ulkoministeriö, kulttuuri-instituutit, Finpro: Luo yhteyksiä paikallisiin agentteihin, jotka auttavat suomalaisia muotoilijoita.

Kotikaupungissani Shanghaissa asuu noin 23 miljoonaa ihmistä. Yhdessä kaupungissa. Se on suurin piirtein yhtä paljon kuin Pohjoismaissa yhteensä. Se on maailmanlaajuisesti niin pieni joukko, että meidän olisi ehdottomasti tehtävä yhteistyötä”, huomautti Taideteollisen korkeakoulun entinen rehtori Yrjö Sotamaa Design Round Tablessa. Muis- tutus on arvokas: muualta maailmasta katsottuna Pohjoismaat ovat pieni alue.

Juuri Design Round Tablen alla suomalainen talouslehti Kauppalehti Optio julkaisi Ruotsin muotoilujärjestön SVID:n johtajan Robin Edmanin haastattelun, jossa Edman peräänkuulutti pohjoismaisempaa ajattelua muotoilun kansainvälistymisessä. Edman osui osallistujien mielestä oikeaan. Rakenteet ja ajattelumallit ovat liian kansallisia aikana, jolloin globalisaatio ja

Tuomasta toimeen: Vientiorganisaatiot: Kohdistakaa projektit ja tuotteet aluksi pohjoismaisille markkinoille ja käyttäkää kokeilua viimeisenä sparrauskierroksena ennen kauemmaksi kansainvälisille markkinoille suuntautumista.

Keskitettyjä vienti- ja markkinointitapoja ei toki tule heittää kokenaan roskakoriin. World Design Capital -brandi on liian arvokas asia haudattavaksi heti vuoden 2012 lopussa. Monet muotoiluhankkeet käynnistettiin vasta vuoden aikana, eivätkä ne ole vielä näkyneet muotoiluyleisölle. Sen vuoksi Helsingin WDC-vuoden saavutuksia, hankkeita ja tuloksia voisi vielä jälkeenpäin ylpeälle maailmankier- tueelle. Näin WDC tarjoaisi käytännön vetoapua ja näkyvyyttä ulko- mailla suomalaiselle muotoilulle.

IV.II. Pohjoismainen pelitila

Kotikaupungissani Shanghaissa asuu noin 23 miljoonaa ihmistä. Yhdessä kaupungissa. Se on suurin piirtein yhtä paljon kuin Pohjoismaissa yhteensä. Se on maailmanlaajuisesti niin pieni joukko, että meidän olisi ehdottomasti tehtävä yhteistyötä”, huomautti Taideteollisen korkeakoulun entinen rehtori Yrjö Sotamaa Design Round Tablessa. Muis- tutus on arvokas: muualta maailmasta katsottuna Pohjoismaat ovat pieni alue.

Juuri Design Round Tablen alla suomalainen talouslehti Kauppalehti Optio julkaisi Ruotsin muotoilujärjestön SVID:n johtajan Robin Edmanin haastattelun, jossa Edman peräänkuulutti pohjoismaisempaa ajattelua muotoilun kansainvälistymisessä. Edman osui osallistujien mielestä oikeaan. Rakenteet ja ajattelumallit ovat liian kansallisia aikana, jolloin globalisaatio ja

Tuumasta toimeen: Vientiorganisaatiot: Kohdistakaa projektit ja tuotteet aluksi pohjoismaisille markkinoille ja käyttäkää kokeilua viimeisenä sparrauskierroksena ennen kauemmaksi kansainvälisille markkinoille suuntautumista.

Tuumasta toimeen: Säätiot, muotoilu- toimikunnat: Toteuta residenssvaihtoja yhteistyössä yritysten ja kuntien kanssa, jolloin vaihdossa olevan muotoilijan osaamista voitaisiin hyödyntää suoraan.

Tuumasta toimeen: Valtiolliset toimijat: Lisää pohjoismaista näkökulmaa kansallisiin strategioihin.

kenteet, taloudelliset pohjat ja toimintakulttuuri ovat melko samanlaisia maiden välillä, mutta eroja löytyy sen verran, että neuvojen ja kokemusten vaihto on hyödyllistä. Naapurimaat voisivat olla oivia testikenttiä asioille ennen niiden levittämistä globaaleille markkinoille. Naapurimaista voidaan ottaa oppia siinä, mitä kannattaa ja ei kannata tehdä, sekä miten erilaiset tukijärjestelmät toimivat.

Pohjoismaissa on jo paljon residenssimahdollisuuksia niin taiteilijoille kuin muotoilijoillekin. Design Round Tablen osallistujat toivoivat, että pelkän asunnon sijaan residenssit ja vaihdot voisivat olla myös työllistäviä. Vaikkapa Lahden kaupunkisuunnitteluprojekti voisi saada arvokkaita neuvoja, koke- muksia ja näkemyksiä niiltä ihmi- siltä, jotka olivat tekemässä jo aikaisemmin mainittua Nørrebron liikennesuunnittelua. Suunnitelu- työryhmä voisi koostua siis ulkomaisen, jo toteutetun ratkai- sun suunnittelijasta, joka toimisi työryhmän neuvonantajana, sekä paikallisista ammattilaisista.

Luonnollinen seuraava askel on lisätä kohtaamisia ja yhteis- tä työskentelyä pohjoismaisten muotoilijoiden kesken. Käytän- nön kokemusten ja hyvien neuvojen jakaminen epämuodollisissa työskentelysessioissa koettiin tärkeämmäksi kuin esimerkiksi yhteispohjoismaisen, pysyvän organisaation perustaminen tai yh- teisen design-strategian luomi- nen, sillä niiden pelättiin tuovan lisää byrokratiaa yhteistyöhön.

IV.III. Vikkelät paikallisuusalueet

Alueet eivät tarvitse aina valtiollisia toimijoita luodakseen mielekkäitä suhteita muualle. Esimerkiksi Pohjoismaissa maakuntien ja alueiden tulisi etsiä vertailukohtia oman maansa kasvukohteiden sijaan muiden Pohjoismaiden samankokoisista alueista. Tällä olisi vaikutuksia myös muotoilijoiden ammatti-identiteettiin ja kokemukseen työ- ja elinkeinomahdollisuuksista.

Tuumasta toimeen: Alueelliset organisaatiot: Verkostoitukaa naapurimaiden samankokoisten alueiden kanssa! Kaiken ei tarvitse tapahtua pääkaupungin kautta.

Tuumasta toimeen: Alueelliset organisaatiot: Järjestä yhteisiä työskentely- ja tapaamistiloja myös ruuhkakeskusten ulkopuolelle.

alueellisten järjestöjen kanssa kunkin alueen luovan talouden resurs- sit, kasvumahdollisuudet sekä sen, miten eri tekijät saatetaan yhteen ja hedelmällinen yhteistyö tehdään mahdolliseksi.

Esimerkkejä ei-pääkaupunkiseudulle keskittyneistä, menesty- vistä muotoiluyrityksistä meillä on jo omasta takaa, muun muassa Lapuan Kankurit Pohjanmaalla ja maailmanlaajuisesti lasten leikki- ja ulkoilutelineitä valmistava Lappset.

Alan sisäisen tiedonvaihi- don lisäksi Design Round Tab- lessa kaivattiin mahdollisuuksia yhteistyön rakentamiseen alan ulkopuolisten toimijoiden kans- sa. Alueilla tarvitaan tilanteita, joissa päästään kokeilemaan ja luomaan ratkaisuja jo määri- teltyihiin ongelmiin alan sisällä. Verkostojen rakentajina voisivat toimia esimerkiksi alueelliset tai- detoimikunnat yhteistyössä ELY- keskusten kanssa.

Tärkeintä uudenaiaisessa, globaalin ajan paikallisuudessa on oppia mallintamaan onnistu- miset. Koska identtisiä alueita ja tilanteita ei tietenkään ole ole- massa, alueellisten kokoajien välitystyö olisi tärkeässä asemassa. Näin esimerkiksi Nørrebron liikennesuunnittelun asiantuntija löy- dettäisiin ja ymmärrettäisiin pyytää mukaan paikallisten suunnitte- lijoiden kanssa miettimään Lahden liikenneratkaisuja.

Tuumasta toimeen: Alueelliset taidetoimikunnat, agentuurit: Yhteistyössä ELY-keskusten kanssa alueelliset ammattilaisverkostot voisi rakentaa myös Suomeen.

verkossa toimivia pooleja, joiden avulla muotoiluosaamista tar- vitsevat yritykset haja-asutus- alueella saattoivat löytää tarvit- samaansa osaamista lähialueilta niin, ettei niiden tarvinnut vält- tämättä kääntyä Oslossa toimi- vien suurten yritysten puoleen. Vastaavanlaisia ratkaisuja voisi Suomessa koota ylös alueellisiin strategioihin. Niihin ELY-keskuk- set määrittelisivät yhteistyössä

Ota oppia: Fiskarsin taiteilijayhteisö on hyvä esimerkki onnistuneesta alueellisesta yhteistyöstä, Norjassa verkossa toimivat poolit yhdistävät alueellisia yrittäjiä ja asiakkaita virtuaalisesti.

Lopuksi: Näin ajatukset syntyivät

Design Round Table oli kesäkuussa 2012 järjestetty yhden päivän mittainen pohjoismainen tapahtuma, johon koottiin yhteen muotoilualan ammattilaisia: muotoilijoita, suunnittelijoita, työnantajia, rahoittajia, ammatti- ja etujärjestöjen sekä julkisen vallan edustajia. Vieraita kutsuttiin myös muista Pohjoismaista sekä Baltiasta.

Tapahtuman kutsuivat kokoon Valtion muotoilutoimikunta ja ajatushautomo Demos Helsinki. Päivän tarkoituksena oli kerätä monipuolisesti alaa tuntevalta osanottajakunnalta ajatuksia, ideoita ja näkökulmia muotoilualan tulevaisuudesta, tavoitteista, asemasta ja haasteista sekä siitä, miten niihin vastataan alan sisältä.

Päivän aikana osanottajat osallistuivat neljään intensiiviseen työpajaan, joissa määriteltiin yhteistyössä neljä muotoilualaan liittyvää osa-aluetta:

1. Alueelliset menestystarinat, joissa kerättiin innostavia esimerkkejä keskusten ulkopuolella onnistuneesti toteutuneista hankkeista ja yrityksistä. Pohjana käytettiin alueellisilla taidetoimikunnilla teetettyä kyselyä, jolla kartoitettiin muotoilualan elinvoimaisuutta ja sen saamaa tukea eri alueilla.

Työpajassa kartoitettiin alueellisen toiminnan esimerkit ja pohdittiin alue-erojen syitä ja tekijöitä sekä sitä, minkä varaan alueiden menestys voi perustua, ja sitä, miten aluetta voidaan tukea paremmin siellä, missä tukea tarvitaan.

2. Suomalaisen muotoilun kansainvälistämisen tavat nyt ja tulevaisuudessa. Pohjana käytettiin tutkija Katja Oksanen-Särelän raporttia suomalaisen muotoilun rahoitusmalleista ja -mahdollisuuksista.

Työpajassa hahmotettiin, miten nykyjärjestelmä toimii muotoilutoimijoiden näkökulmasta ja pohdittiin, tarvitaanko uusia malleja vai nykyisten resurssien uudel-

leenjakamista. Lähtötilanteen hahmottamisen jälkeen määriteltiin ideaali tulevaisuus ja sen jälkeen etsittiin tekijät ja keinot, joilla määriteltävään ideaalitilanteeseen voi päästä.

3. Suomalaisen muotoilun tila ja trendit tästä hetkestä vuoteen 2030. Työpajassa käytettiin counting backwards -menetelmää, jossa osallistujat pääsivät ensin määrittelemään designin tilan ja yhteiskunnallisen aseman vuonna 2030. Sen jälkeen tuohon tilanteeseen pääsemiseksi tarvittavia tekijöitä tarkennettiin vuosi vuodelta kohti nykyhetkeä. Lopuksi määriteltiin kehityksen ensimmäiset askeleet, jotka voi aloittaa heti.

4. Mitä voimme oppia naapureiltamme? Työpajassa olivat mukana Viron muotoilukeskuksen johtaja Jane Oblikas ja tanskalainen muotoilija Hans Christian Asmussen. Heidän esittelemiensä paikallisten esimerkkien avulla työpaja pohti, miten pohjoismaista yhteistyötä voitaisiin hyödyntää ja miten paikalliset menestystarinat voitaisiin viedä uusille alueille. Työpajassa myös tunnistettiin pohjoismaisen yhteistyön portinvartijat.

Työpajojen lisäksi päivän aikana kuultiin kaksi pääpuheenvuoroa Norwegian Design Councilin johtajalta Jan R. Stavikilta sekä hollantilaiselta avoimen suunnittelun pioneerilta Marleen Stikkeriltä. Heidän lisäkseen kahdessa erillisessä paneelikeskustelussa ruodittiin pohjoismaisin voimin muotoilun vaikutusta talouteen ja liiketalouteen sekä sitä, miten julkinen valta ja instituutiot voivat vaikuttaa muotoilun toimintakenttään.

Tapahtuman tulokset on purettu tähän raporttiin. Koska eri ryhmissä ja keskusteluissa esiin nousseet aiheet, ongelmat, esimerkit ja ratkaisuehdotukset olivat monin paikoin samoja ja yhteen kietoutuneita, tulokset on purettu teemoittain, ei työpajoittain.